

Nieuw Nederlands

TLPST

Lesbrief 8 – mei 2014

Laat ons weten wat u van de TLPST vindt. Onder de inzendingen verloten wij 3 boekenbonnen van 25 euro. Mail ons: nieuwnederlands@noordhoff.nl

---

Hoeveel woorden rap jij?

Een wetenschapper heeft onderzocht hoeveel woorden hiphopartiesten gebruiken. Kennen ze evenveel woorden als William Shakespeare?

> [Lees verder](#)

Taalvoutjesquiz

Taalvoutjes is een website die allerlei voorbeelden verzamelt van wat er met onze taal fout kan lopen. Dat is altijd lachen geblazen. Maar hoe groot is jouw kennis van het Nederlands?

> [Lees verder](#)

Selfictionary

Het maken van selfies was de laatste tijd over de hele wereld een rage. En waar een rage is, ontstaan ook vanzelf nieuwe woorden. Aan het Nederlands zijn dan ook heel veel *selfie*-woorden toegevoegd. Welke ken jij?

> [Lees verder](#)

Hoe is taal ontstaan?

Waarom is de mens het enige dier met een taal? En hoe is die taal ontstaan? Daarover bestaan allerlei wetenschappelijke theorieën, maar niemand weet het zeker. De cabaretière Paulien Cornelisse legt uit hoe het volgens haar zit.

> [Lees verder](#)

Hoeveel woorden rap jij?

Een wetenschapper heeft onderzocht hoeveel woorden hiphopartiesten gebruiken. Kennen ze evenveel woorden als William Shakespeare?

De Engelse schrijver William Shakespeare leefde van 1564 tot 1616. Zijn toneelstukken worden ook nu nog gespeeld. Hij gebruikte in zijn werk 5170 verschillende woorden. Dat is veel. Rappers denken soms dat ze een even grote woordenschat hebben als Shakespeare, maar de meeste kunnen toch niet tegen hem op: Jay-Z strandt op 4506 woorden en 50 Cent op 3591 woorden. Gelukkig is er Aesop Rock, een rapper die heel veel synoniemen gebruikt. Hij komt in zijn liedjes tot [7392 woorden!](#) Ter vergelijking: twaalfjarige kinderen gebruiken zo'n 3000 woorden. Hoeveel woorden ken jij, denk je?

Vragen

1 Wat betekent het woord 'woordenschat' eigenlijk?

2 Je gaat wat meer onderzoek doen naar Shakespeare.

a. Shakespeare is een groot schrijver, afkomstig uit Engeland. Hoe komt het dat hij veel invloed heeft gehad op de Engels taal?

b. Zoek een paar titels van toneelstukken van Shakespeare.

3 Als je op deze [link](#) klikt, zie je een trailer van een verfilming van *Romeo & Juliet*, een van de bekendste werken van Shakespeare. Bekijk de trailer.

a. Wat valt je op aan het taalgebruik van de acteurs?

b. Wat vind jij? Kun je van een oud toneelstuk een moderne verfilming maken? Leg je mening uit.

4 Denk jij dat jij meer woorden kent dan het gemiddelde? Zo ja, hoeveel woorden denk je te kennen?

5 Als een twaalfjarige ongeveer 3000 woorden kent, hoeveel zal iemand van 30 dan kennen?

6 Hoeveel woorden zal een persoon van 80 kennen?

[> Terug naar de voorpagina](#)

Taalvoutjesquiz

Taalvoutjes is een website die allerlei voorbeelden verzamelt van wat er met onze taal fout kan lopen. Dat is altijd lachen geblazen. Maar hoe groot is jouw kennis van het Nederlands?

Dat ontdek je in de [Taalvoutjesquiz](#). Die bestaat uit een reeks vragen waar telkens een plaatje bij hoort. Soms moet je erg goed kijken om te ontdekken waar de fout zit. Of is er helemaal niets fout? Dat kan ook. De quiz brengt je aan het twijfelen, daar kun je zeker van zijn!

Vragen

1 Wat valt je op aan het woord *Taalvoutjes*?

2 Maak de quiz. Hoeveel antwoorden had jij goed?

3 a. Probeer je te herinneren wat je gisteren allemaal hebt gedaan. Schrijf hierover een verslagje voor een medeleerling. Schrijf een verslagje van ongeveer 100 woorden en schrijf 15 woorden expres fout. Dit mogen ook heele opvallende vauten sein.

Ruil je verslagje met dat van een klasgenoot en probeer alle fouten uit elkaars tekst te halen.

b. Hoe voelde het om sommige woorden expres fout te schrijven? Moest je er moeite voor doen?

4 Werk in tweetallen.

a. Zoek zo veel mogelijk taalfouten (bijvoorbeeld in de school, op straat, etc.). Denk hierbij aan posters, reclameteksten, teksten op winkels, aanplakbiljetten, etc. Schrijf de fouten op, of fotografeer ze met je mobieltje.

b. Eenmaal terug in de klas bespreken jullie de fouten. Waren ze daadwerkelijk fout? En wie had de meeste?

[> Terug naar de voorpagina](#)

Selfictionary

Het maken van selfies was de laatste tijd over de hele wereld een rage. En waar een rage is, ontstaan ook vanzelf nieuwe woorden. Aan het Nederlands zijn dan ook heel veel *selfie*-woorden toegevoegd. Welke ken jij?

In Leiden is een wetenschappelijk instituut, het INL, bezig om zo veel mogelijk Nederlandse woorden te beschrijven in een woordenboek. Af en toe publiceert het INL een lijstje nieuwe woorden op zijn website. Zoals nu dus een lijst met '*selfiewoorden*'. Heb jij weleens van een 'balfie' of een 'belfie' gehoord?

Veel van die nieuwe woorden verdwijnen in de loop van de tijd weer uit de taal, bijvoorbeeld omdat de rage voorbij is of omdat er andere woorden voor in de plaats zijn gekomen. Het zou leuk zijn om twintig jaar in de toekomst te kunnen kijken om te zien of deze woorden dan nog steeds bestaan.

Vragen

1 Wat is een balfie?

2 Wat is een belfie?

3 Welke woorden uit de lijst met selfiewoorden kende je al?

4 Welk woord vind je het leukst? Leg je mening uit.

5 Kun jij andere woorden bedenken die tien jaar geleden nog niet bestonden?

6 Voor het woord *leuk* zijn misschien wel de meeste woorden te bedenken. Enkele woorden die de afgelopen twintig jaar voorbijkwamen, zijn *cool*, *gaaf*, *vet* en *wreed*. Welk woord of welke woorden voor *leuk* gebruik jij?

7 Bedenk in tweetallen nieuwe woorden voor *leuk*. Het woord dat jullie het beste vinden, vertellen jullie aan de klas. Schrijf van elk groepje een woord op het bord. Daarna mogen jullie gaan stemmen. Welk nieuw woord vinden jullie het leukst?

8 Woorden die maar een korte tijd populair zijn en dan weer verdwijnen, worden modewoorden genoemd.

Stelling: *Modewoorden zorgen ervoor dat de Nederlandse taal leuker wordt.*

Wat vindt de klas?

Eens: blij zitten

Oneens: ga staan

Leg uit waarom je dit vindt.

[> Terug naar de voorpagina](#)

Hoe is taal ontstaan?

Waarom is de mens het enige dier met een taal? En hoe is die taal ontstaan? Daarover bestaan allerlei wetenschappelijke theorieën, maar niemand weet echt zeker hoe het is gegaan. De cabaretière Paulien Cornelisse legt uit hoe het volgens haar zit.

Volgens Paulien Cornelisse is de taal ontstaan uit oerkreten, die langzamerhand zijn afgesleten tot woorden. Ze laat in deze [video](#) wat van die oerkreten horen; volgens haar kunnen wij die nog steeds begrijpen.

Cornelisse is niet de enige die denkt dat taal is ontstaan uit de oerkreten waarmee apen elkaar waarschuwen. Maar er zijn ook andere ideeën. Zo zijn er wetenschappers die denken dat mensen met elkaar praten om dezelfde reden als dat apen elkaar vlooiën: het is een manier om dicht bij elkaar te zijn en contact te onderhouden.

Vragen

- 1 In de tekst wordt een mogelijke reden genoemd waarom mensen met elkaar praten. Welke reden?
- 2 In de tekst wordt een mogelijke oorsprong van taal genoemd. Welke oorsprong?
- 3 Bekijk het filmpje. Wat is volgens Paulien Cornelisse het eerste, echte woord dat ooit is gezegd?
- 4 Paulien vergelijkt een klank die door de tijd heen nooit is veranderd met een plant.
  - a. Welke plant?
  - b. Leg uit hoe ze tot deze vergelijking komt.

Paulien noemt in het filmpje ook een van de eerste vormen van communicatie tussen mensen: grotschilderingen.

- 5 Welk woord werd volgens Paulien vaak in grotschilderingen uitgebeeld?
- 6 Bedenk een vraag voor een klasgenoot. Maak een of meer kleine, simpele tekeningetjes om de vraag duidelijk te maken. Je mag geen letters of cijfers gebruiken.
- 7 Ruil jouw vraag met de vraag van een klasgenoot. Probeer op dezelfde manier een antwoord op de vraag van jouw klasgenoot te tekenen.
- 8 Bespreek jullie getekende vragen en antwoorden. Begrepen jullie elkaar goed?

[> Terug naar de voorpagina](#)

Hoeveel woorden rap jij?

- 1 De woordenschat is het totale aantal woorden dat iemand kent.
  - 2a Nog steeds gebruiken mensen woorden en uitdrukkingen die Shakespeare heeft verzonnen.
  - 2b Bijvoorbeeld: *Romeo & Juliet*, *The Merchant of Venice*, *The Tragedy of King Lear*.
  - 3a De tekst van de acteurs is de oorspronkelijke tekst uit het toneelstuk, het is geen normale spreektaal.
  - 3b Eigen antwoord.
  - 4 t/m 6 Eigen antwoorden.
-

Taalvoutjesquiz

- 1 Het is (expres) fout geschreven. Het moet *Taalfoutjes* zijn.
  - 2 Eigen antwoord.
  - 3 en 4 Eigen antwoorden.
-

Selfictionary

- 1 Foto die iemand van zichzelf maakt met een bal.
  - 2 Een zelfportret van iemands achterwerk.
  - 3 t/m 8 Eigen antwoorden.
-

Hoe is taal ontstaan?

- 1 Het is een manier om dicht bij elkaar te zijn en contact te onderhouden.
  - 2 Oerkreten van apen.
  - 3 Nee.
  - 4a Varen.
  - 4b Omdat de varen sinds de tijd van de dinosaurussen nooit veranderd is.
  - 5 Sorry.
  - 6 t/m 8 Eigen antwoorden.
-